

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев 3220/05
01.06.2006. година
Београд

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Мирјане Грубић, Јасминке Станојевић, Јованке Кажих и Миломира Николића, чланова већа, у парници тужиоца АА, чији је пуномоћник АБ, адвокат, против туженог ББ, чији је пуномоћник БА, адвокат, ради извршења уговора и по тужби тужиоца ББ, против туженог АА, ради поништаја уговора, одлучујући о ревизији туженог - противтужиоца, изјављеној против пресуде Окружног суда у Београду Гж. бр. 1794/05 од 22.06.2005. године, у седници одржаној 01.06.2006. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДАЈУ СЕ пресуда Окружног суда у Београду Гж. бр. 1794/05 од 22.06.2005. године и пресуда Трећег општинског суда у Београду П. бр. 2543/02 од 14.10.2004. године, па се предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Трећег општинског суда у Београду П. 2543/02 од 14.10.2004. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца АА, па је обавезан тужени ББ да тужиоцу на име извршења уговора о продаји робе од 07.06.1995. године исплати остатак купопродајне цене у износу који представља динарску противвредност 40.000 ДЕМ по курсу на дан 01.01.1996. године, као дана доспећа обавезе, са законском затезном каматом на тако добијени динарски износ почев од 01.01.1996. године, као дана доспелости, па до коначне исплате, као и да тужиоцу накнади трошкове спора од 59.940,00 динара, све у року од 15 дана по пријему пресуде. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев ББ којим је тражио да се поништи уговор о продаји робе закључен у Београду 07.06.1995. године између АА као продавца и ББ - купца, затим да му АА исплати 50.000 ДЕМ за законском затезном каматом почев од 21.06.1995. године па до коначне исплате на име повраћаја исплаћених средстава по уговору чији је поништај тражио, као и да му на име трошкова емитовања спотова на ТВ "ВВ" у периоду од 03.06.1995. године до 08.12.1995. године исплати 48.210,00 динара са законском затезном каматом почев од 15.12.1995. године, те на име трошкова за маркетиншке услуге плаћене Агенцији "ГГ" износ од 2.311,00 динара са законском затезном каматом почев од 06.09.1995. године па до исплате, на име трошкова превоза на релацији ДД 3.600,00 динара са законском затезном каматом почев од 29.06.1995. године до исплате и износ од 1.000 ДЕМ са законском затезном каматом од 12.06.1995. године, износ од 1.000 ДЕМ са законском затезном каматом почев од 19.06.1995. године, износ од 500 ДЕМ са законском затезном каматом од 21.06.1995. године и 2.200 ДЕМ са законском затезном каматом од 19.07.1995. године па до коначне исплате, све у динарској противвредности, по курсу на дан исплате, а на име трошкова закупа локала износ од 3.000,00 динара са законском затезном каматом од 15.09.1995. године па до исплате, на име трошкова испитивања производа пред __ институтом у Београду 500,00 динара са законском затезном каматом од 14.07.1995. године па до коначне исплате, на име трошкова прегледа испитивања оруђа од стране Института "Кирило Савић" у Београду.

Пресудом Окружног суда у Београду Гж. 1794/05 од 22.06.2005. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог - противтужиоца ББ, па је потврђена пресуда Трећег општинског суда у Београду П. 2543/02 од 14.10.2004. године, у делу става првог изреке, којим је одлучено о исплати остатка купопродајне цене у износу који представља динарску противвредност 40.000 ДЕМ по курсу на дан 01.01.1996. године, као дана доспелости обавезе, као и у ставу другом изреке пресуде. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке којим је одлучено о камати и трошковима парничног поступка и у том делу предмет враћен Општинском суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужени - противтужилац благовремено је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу чл. 386. ЗПП ("Сл. лист СФРЈ" бр. 4/77, 36/77 ... и "Сл. лист СРЈ" бр. 27/92, 31/93, са каснијим изменама и допунама), који се примењује на основу чл. 491. став 4. Закона о парничном поступку ("Сл. гласник РС" бр. 125/2004) и нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, између тужиоца - противтуженог, као продавца и туженог - противтужиоца (купца) 07.06.1995. године закључен је уговор о продаји робе којим је туженом - противтужиоцу продата таксативно набројана роба под тачкама 1-5., а под бројем 1. наведен је " __ " специјални производ заштићен као патент са подацима и комплетном документацијом о његовој регистрацији код Савезног завода за патенте са правима до 2000. године. Цена за робу означену под бројем 1. утврђена је у висини од 60.000 ДЕМ, а за остале машине под редним бројем 2-5. од 30.000 ДЕМ

тј. укупно 90.000 ДЕМ, с тим да ће купац исплатити и преузети сву купљену робу sukcesивно, најкасније до 31.12.1995. године. Иначе, купац робу купује у виђеном стању тако да нема право на накнадне примедбе у погледу квалитета и других особина купљених машина, алата и репроматеријала. Тужени - противтужилац преузео је робу и исплатио део цене од 50.000 ДЕМ, а није платио још 40.000 ДЕМ. После овога, тужени - противтужилац отпочео је продају и производњу производа под именом "___" (___направа) и то је несметано вршио. У време закључења уговора о продаји, поменути производ није био заштићен патентом, већ само робним жигом, а решењем Савезног завода за интелектуалну својину од 05.10.2001. године усвојен је захтев тужиоца - противтуженог за признање малог патента за проналазак под називом "___направа".

Тужбом поднетом 30.01.1996. године тужилац АА тражио је да се обавезе тужени ББ да му исплати остатак уговорене купопродајне цене од 40.000 ДЕМ у динарској противвредности по курсу на дан 01.01.1996. године, као дана доспећа обавезе, са законском затезном каматом на тако добијени динарски износ почев од 01.01.1996. године - дан доспелости па до коначне исплате, а тужени је 05.06.1996. године поднео тужбу против тужиоца ради поништаја уговора од 07.06.1995. године и накнаде штете, због тога што је доведен у заблуду да купује производ "___" заштићен као патент, а што није било тачно.

Члановима 17. и 18. Закона о облигационим односима предвиђено је да су стране у облигационом односу дужне да изврше своју обавезу и одговорне су за њено испуњење, а страна у облигационом односу дужна је да у извршавању своје обавезе поступа са пажњом која се у правном промету захтева у одговарајућој врсти облигационих односа (пажња доброг привредника, односно пажња доброг домаћина). Одредбом чл. 61. овог закона регулисано је да је заблуда битна ако се односи на битна својства предмета, на лице са којим се закључује уговор ако се закључује с обзиром на то лице, као и на околности које се по обичајима у промету или по намери странака сматрају одлучним а страна која је у заблуди не би иначе закључила уговор такве садржине, с тим што страна која је у заблуди може тражити поништај уговора због битне заблуде, осим ако при закључењу уговора није поступала са пажњом која се у промету захтева, а страна која је у заблуди не може на њу да се позива, ако је друга страна спремна да изврши уговор као да заблуде није било. У смислу чл. 111. Закона уговор је рушљив кад је при његовом закључењу било мана у погледу воље страна.

Нижестепени судови су закључили да приликом закључења уговора тужени - противтужилац није могао стећи погрешну представу о својствима предмета уговарања, те да се није налазио у битној заблуди која представља узрок рушљивости уговор, због тога што је предмет уговора била роба, а не патент и што је тужилац - противтужени предао туженом - противтужиоцу сву документацију о регистрацији производа "___" из које је једноставно јасно могао, да је поступао с пажњом која се у промету захтева, утврдити да је, у време продаје, био заштићен робним жигом, а и поред пропуста које је учинио, тужени - противтужилац је одмах отпочео продају и производњу овог производа под другим именом, дистрибуирао га је без забрана и било каквих сметњи (тужилац - противтужени је накнадно исходовао да решењем надлежног органа производ буде заштићен патентом и да овај начин, када се садржина члана 1. уговора показала спорном, предузео мере да се то отклони, чиме је показао спремност да изврши уговор онако како је то хтео други уговорник). Стога је општински суд усвојио тужбени, а одбио противтужбени захтев. Окружни суд је прихватио правно становиште првостепеног суда да је противтужбени захтев неоснован, да је тужени - противтужилац дужан да исплати тужиоцу - противтуженом остатак купопродајне цене у износу који представља динарску противвредност 40.000 ДЕМ по курсу на дан 01.01.1996. године као дана доспећа обавезе, док је првостепену пресуду укинуо у делу којим је одлучено о камати и трошковима парничног поступка враћајући предмет првостепеном суду на поновно суђење.

Због погрешне примене материјалног права, чињенично стање је непотпуно утврђено.

Одредбом члана 395. Закона о облигационим односима прописано је да уколико новчана обавеза гласи на плаћање у некој страниој валути или злату, њено испуњење се може захтевати у домаћем новцу, према курсу који важи у тренутку испуњења обавезе.

Закон о девизном пословању забрањује плаћање у страниој валути у случајевима који су изван круга законом допуштених изузетака, због чега повериоци девизних потраживања имају право да од дужника захтевају измирење обавеза у динарској противвредности према курсу који је важио у време исплате са домицилном каматом од дана доспелости до исплате, такође, у динарској противвредности.

Дакле, поверилац не може да изврши једнострану конверзију доспелог девизног дуга у супротности са одредбом члана 395. Закона о облигационим односима, која допушта могућност извршење новчане обавезе у страниој валути једино исплатом њене динарске противвредности према курсу који важи у тренутку испуњења обавеза. Стога се исплата девизног дуга може захтевати само по важећем курсу на дан испуњења, када се ефективно врши плаћање девизног дуга, а не и пре извршења исплате, осим ако уговором странака није другачије одређено (члан 12. и члан 262. ЗОО).

Како је првостепеном и другостепеном пресудом тужени - противтужилац обавезан да тужиоцу - противтуженом исплати остатак купопродајне цене у износу који представља динарску противвредност 40.000 ДЕМ и то по курсу на дан 01.01.1996. године, као дана доспелости обавезе, а не према курсу на дан исплате извесно је да при доношењу побијаних одлука није правилно примењен члан 395. Закона о облигационим односима повезано са одредбама Закона о девизном пословању.

У поновном поступку, првостепени суд ће имати у виду примедбе на које је указано овим решењем, а при доношењу нове одлуке водиће рачуна да конверзија девизног дуга пре испуњења обавезе није дозвољена

уколико се не заснива на споразуму странака, те да је у међувремену дошло и до повлачења из ефикасне стране валуте која је била предмет уговарања између странака.

На основу члана 395. став 2. ЗПП-а одлучено је као у изреци.

Председник већа-судија

Весна Поповић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице,

Мирјана Војводић

ст